

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Aan voorzitter drs O.C. Tellegen
Postbus 20018
2500 EA Den Haag
E-mailadres: cie.ocw@tweedekamer.nl

Leeuwarden, 15 januari 2020

Betreft: hoorzitting Curriculum.nu op 27 januari – Griekse en Latijnse Taal en Cultuur

Geachte leden van de Commissie OCW,

Bij deze dank ik u voor uw uitnodiging om op 27 januari 2020 namens de classici met u in gesprek te gaan. Ik zal dat graag doen vanuit mijn dagelijkse ervaring met de klassieken in de klas en, ook op basis daarvan, als voorzitter van de Vereniging Classici Nederland (VCN). Ter voorbereiding van dit gesprek deel ik hieronder graag het standpunt van de classici, verenigd in de VCN, met u. Dat doe ik aan de hand van enkele aandachtspunten:

- Kernboodschap klassieken
- Vakoverstijgend karakter en proces
- Eigen volgteam: *Selfie met Sappho*
- Onvoldoende aandacht van minister voor klassieken
- Klassieken voor burgerschap, digitale geletterdheid, Nederlands
- Vervolg curriculum.nu: versterk samenhang
- Maatwerk voor aanpassing eindtermen
- GLTC binnen kerncurriculum houden
- Klassieken: volwaardige partij met ondersteuning

Kernboodschap klassieken

Klassieken verbinden moderne samenleving.

Klassieke talen en cultuur vormen en verbinden. Dat doen ze met machtige verhalen, met sterke beelden en belangrijke vragen. De klassieken verbinden de wereld van vroeger en vandaag, verbinden je eigen wereld met die van de ander. Ze openen je ogen voor wat je deelt met elkaar, in de samenleving van nu. Ze rusten je uit voor je rol in de maatschappij van morgen. De klassieken vormen je voor het leven dat voor je ligt.

Bovenstaande woorden vormen de opening van onze [kernboodschap](#), die de basis vormt van onze benadering van Curriculum.nu. De VCN, als vertegenwoordiger van de classici in VO en WO, heeft zich in het curriculum-traject steeds constructief opgesteld. Wij willen graag bijdragen aan de vernieuwing van het curriculum. Maar meer nog zijn wij van mening dat de vakken Griekse en Latijnse Taal en Cultuur (GLTC) een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan de vraagstukken waarvoor de huidige samenleving zich gesteld ziet. De klassieken zitten in ons culturele DNA – en al meer dan 2.000 jaar vinden nieuwe generaties steeds antwoord op hun vragen bij de klassieken. De

klassieken zijn voor ieder tijdsgewricht en voor vele culturen relevant. Het onderwijs in de klassieken verbindt zo uiteenlopende bevolkingsgroepen met elkaar. Dat blijkt ook uit de hoofddoelstelling van GLTC: *Reflectie op het eigene via het vreemde*. Naar onze mening komen de drie hoofddoelen van het onderwijs kwalificatie, socialisatie en persoonlijke ontwikkeling hierin bij uitstek samen.

Vakoverstijgend karakter en proces

De classici hebben het als teleurstellend ervaren dat, ondanks aangedragen kandidaten van formaat, geen enkele classicus in een ontwikkelteam benoemd is. Juist door het vakoverstijgend karakter van het vak GLTC, dat een combinatie is van taal, literatuur, geschiedenis, kunst, filosofie, burgerschap, digitale geletterdheid én persoonlijke ontwikkeling, hadden wij een bijdrage kunnen leveren aan curriculum.nu. Via onze website klassieken.nu, die inmiddels vele volgers kent, benadrukken wij het vakoverstijgend karakter van de klassieken. Vanuit deze multidisciplinaire achtergrond hebben wij daarom de ontwikkelteams Nederlands, MVT/Engels, mens & maatschappij, burgerschap en kunst & cultuur alle steeds gevolgd en in iedere feedbackronde van commentaar voorzien. Op deze manier is het ons toch gelukt om 'aangesloten' te blijven bij andere schoolvakken.

Eigen volgteam: *Selfie met Sappho*

Bovendien hebben wij ons eigen 'ontwikkelteam' – Volgteam genaamd – gevormd en zijn we aan de slag gegaan om geheel conform de regels van curriculum.nu ons eigen curriculumvoorstel voor GLTC op te stellen. Hierbij ontvingen we hulp en steun van het ministerie van OCW en curriculum.nu en dat hebben we zeer gewaardeerd. Op 31 oktober jl. hebben wij dit voorstel, *Selfie met Sappho*, in Nieuwspoort gepresenteerd. Ook de leden van uw Commissie waren hiervoor uitgenodigd. Blij waren wij met de woorden van prof. dr. F.P. (Frits) van Oostrom, die in zijn voorwoord bij de *Selfie met Sappho* zegt: 'De 'Nederlandse classici hebben in de afgelopen decennia een grote zelfredzaamheid getoond, plus een niet te onderschatten innovatiekracht op onderwijsgebied.'

Onvoldoende aandacht van minister voor klassieken

Op 9 december jl. is de kabinetsreactie gekomen. Dat de minister hierin aandacht besteedt aan het vak Frysk siert hem uiteraard. Maar dat hij in deze reactie de vakken Grieks en Latijn, die toch de kernvakken van het gymnasiale onderwijs vormen, nergens noemt kunnen wij niet plaatsen. Het maakt ons ook bezorgd, nadat eerder al de classici tevergeefs meedongen naar een plek in de ontwikkelteams. Kennelijk is de minister zich onvoldoende bewust van het bestaan van de klassieken en daarmee van wat de klassieken betekenen voor de moderne samenleving.

Klassieken voor burgerschap, digitale geletterdheid, Nederlands

De VCN meent dat zij méér betrokken had moeten worden in het proces tot dusver. GLTC leent zich voor het verbinden van de samenleving, voor burgerschap en digitale geletterdheid (door je te verdiepen in klassieke teksten leer je te luisteren naar wat de ander nu écht zegt, leer je de ander te verstaan) en voor Nederlands: juist door het vertalen van een tekst leer je reflecteren op het Nederlands; leerlingen voor wie Nederlands niet de eerste taal is, leren deze zo op hoog niveau te gebruiken.

Vervolg curriculum.nu: versterk samenhang

Taal en cultuur

Taal en cultuur gaan hand in hand. Je verstaat elkaar door dezelfde taal te spreken. Maar je begrijpt elkaar pas door elkaars cultuur te bevatten en zo elkaars woorden te kunnen plaatsen. De klassieken maken je hierin een meester. Je onderzoekt wat je cultuur is en waar die vandaan komt. Je leert verbanden te zien en zo ontwikkel je jezelf in taal en cultuur.

De VCN hoopt dat het curriculum.nu traject vervolgd zal worden. Wij hebben onze uiterste best gedaan om de klassieken hiervoor zo goed mogelijk te positioneren: in ons advies hebben wij de bouwstenen voor onderbouw én bovenbouw van het voortgezet onderwijs al geformuleerd. Een kenmerk van ons vak is immers de doorlopende leerlijn. Ook bouwstenen voor de bovenbouw formuleren was dus een logische stap. Met onze bouwstenen hopen wij te kunnen aansluiten bij de andere leergebieden om zo tot versterkte samenhang te komen. Uit bovenstaand citaat uit onze kernboodschap blijkt bijvoorbeeld hoezeer GLTC aansluit bij burgerschap.

Maatwerk voor aanpassing eindtermen

Daarnaast hebben wij in ons advies *Selfie met Sappho* de gelegenheid te baat genomen om een omissie in het curriculum van GLTC, volledige integratie van taal en cultuur, aan te vullen. Na de opheffing van het vak KCV (Klassiek Culturele Vorming) in 2014, is de component 'cultuur' niet goed verwerkt in de eindtermen, aangezien het ministerie toen geen wijziging daarvan wenste. Nu is het daarvoor wél een uitermate geschikt moment. Om die reden pleit de VCN voor maatwerk: nu GLTC de bouwstenen al heeft afgerond, zouden wij graag dit momentum vasthouden en vooruitlopend op ontwikkelingen in de komende jaren middels een beperkte aanpassing van de eindtermen de integratie compleet maken.

GLTC binnen kerncurriculum houden

Als vakvereniging moeten wij ook praktisch denken. Om die reden kijken wij naar de positie van ons vak binnen het vwo – waar GLTC het kernvak van het gymnasium vormt. Volgens ons is het raadzaam om GLTC binnen het kerncurriculum van de gymnasiale opleiding te houden en niet te plaatsen in de vrije ruimte die scholen straks krijgen. De VCN vreest dat, indien dat gebeurt, dit ten koste zal gaan van een aantal gymnasiale afdelingen op scholengemeenschappen.

Daarnaast heeft de VCN haar bedenkingen bij de nu voorgestelde 70/30 verdeling tussen kern en extra. De vakken GLTC worden op de meeste scholen pas vanaf de 2e klas vwo gegeven – en feitelijk zijn er dus maar twee (geen drie) jaar onderbouw beschikbaar om leerlingen voor te bereiden op de bovenbouw. Indien het programma in de onderbouw te sterk moet inkrimpen, valt te vrezen dat juist het geïntegreerde onderwijs in taal en cultuur én de reflectie op het eigene via het vreemde (wat leidt tot persoonlijke vorming en burgerschap) in het nauw komt – en daarmee de kern van het vak.

Klassieken: volwaardige partij met ondersteuning

De VCN en de classici – die massaal gereageerd hebben op al onze enquêtes – hopen oprecht op een vervolg van curriculum.nu. Maar in dat vervolg willen wij wel graag als volwaardige partij meedoen. Daarbij zouden wij graag gefaciliteerd worden, net als alle andere vakken, niet alleen met geld, maar ook met ondersteuning. Want het werk van het Volgteam heeft een enorm beslag op een groep

docenten gelegd: zij hebben dit vrijwillig, in eigen tijd en zonder inhoudelijke ondersteuning gedaan. Desniettemin zijn we erg gelukkig met onze *Selfie met Sappho*: wij denken dat de uitgangspunten daarin en de weg die het ons wijst een uitstekende basis vormen voor het GLTC-onderwijs van de toekomst en wij zien ernaar uit hieraan vorm te geven binnen het nieuwe curriculum.

Met vriendelijke groet,

Jet (H.) van Gelder
docent klassieke talen Leeuwarden
voorzitter Vereniging Classici Nederland
